معارج سُورة ގެ މާނަ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سُورة المعارج — އާޔަތު އަދަދު (٤٤)

سَأَلَ سَآئِلٌۢ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ۝١ لِّلْكَـٰفِرِينَ لَيْسَ لَهُۥ دَافِعٌ ۝٢ مِّنَ ٱللَّهِ ذِى ٱلْمَعَارِجِ ۝٣ تَعْرُجُ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ إِلَيْهِ فِى يَوْمٍ
كَانَ مِقْدَارُهُۥ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ۝٤ فَٱصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ۝٥ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُۥ بَعِيدًا ۝٦ وَنَرَىٰهُ قَرِيبًا ۝٧ يَوْمَ تَكُونُ ٱلسَّمَآءُ كَٱلْمُهْلِ ۝٨
وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ كَٱلْعِهْنِ ۝٩ وَلَا يَسْـَٔلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ۝١٠ يُبَصَّرُونَهُمْ ۚ يَوَدُّ ٱلْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِى مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍۭ بِبَنِيهِ ۝١١

ތަރުޖަމާ

سَأَلَ سَآئِلٌ = ސުވާލުކުރާމީހަކު ސުވާލުކޮށްފިއެވެ. ނުވަތަ އެދޭމީހަކު އެދިފިއެވެ. بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ۝١ =
ހަމަކަށަވަރުން ނުޖެހިނުދާނޭ عَذَابُ އެއްގެ ވާހަކައިން لِّلْكَافِرِينَ = ކާފިރުންނަށް لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ۝٢ = އެނބުރާލާ
ކަނޑުތުން އެއްވެސްމީހަކުނުވާ مِّنَ ٱللَّهِ = الله ގެ حَضْرَةُ ން ذِى ٱلْمَعَارِجِ ۝٣ = ހަރުފަތްތަކުގެވެރި تَعْرُجُ
ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ = މަލާއިކަތުބޭކަލުން އަރާވަޑައި ގަންނަވާނެއެވެ. وَٱلرُّوحُ = جِبْرِيْل عَلَيْهِ السلاَم މާއި إِلَيْهِ = އެކަލާނގެ
حَضْرَةُ އަށް فِي يَوْمٍ = ދުވަހެއްގައި كَانَ مِقْدَارُهُ = އޭގެ ދިގުމިންވަރަކީ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ۝٤ = ފަންސާސް
ހާސް އަހަރުދުވަހި فَٱصْبِرْ = ފަހެ ކަލޭގެފާނު ކެތްތެރިވެ ވަޑައިގަންނަވާށެވެ. صَبْرًا جَمِيلًا ۝٥ = ރިވެތި
ކެތްތެރިވުމަކުން إِنَّهُمْ = ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން އެބަހި އާކަރުން يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۝٦ = އެދުވަސް ނުވަތަ އެ عَذَابُ
އެދުރުންދުރުކަމުގައި ދުރުކަމުދެކެއެވެ. وَنَرَاهُ قَرِيبًا ۝٧ = އަހުރެމެންނަށް ވާނީ އެ ދުވަސް ކައިރި ކަމުގައި ދެކެވޮޑިގެންނެވެ.
يَوْمَ تَكُونُ ٱلسَّمَآءُ = އުޑު ވާނޭ ދުވަހު. كَٱلْمُهْلِ ۝٨ = ވިރިފައިވާ ދަގަނޑު ފަދައިން ނުވަތަ ތެލުގެ
ގަނޑެއް ފަދައިން وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ = އަދި ފަރުބަދަތައްވެ كَٱلْعِهْنِ ۝٩ = ފިސްތޯކުލަދަޖެއްސަފާވާ
ކުލަކުލައިގެ ފަށްފަށުގެ ނުވަތަ ކުލަކުލައިގެ ފަށްފަށުގެ وَلَا يَسْـَٔلُ އަދި (އެދުވަހުން) ސުވާލު ނުކުރާނެއެވެ. حَمِيمٌ حَمِيمًا ۝١٠
= ގާތްތިމާގެ ގާތްތިމާގެ ... يُبَصَّرُونَهُمْ = ދިރުން އެދިރުމުން ދެކޭނެއެވެ. يَوَدُّ
ٱلْمُجْرِمُ = އަދި مُجْرِم ން އެދޭނެއެވެ. ތިމާގެ ނަފުސު ... لَوْ يَفْتَدِى = އޭނާ ފިދުޔާއަކަށް ދީގެން مِنْ عَذَابِ
يَوْمِئِذٍ = އެދުވަހުގެ عَذَابُ ން ސަލާމަތްވުމަށް بِبَنِيهِ ۝١١ = އޭނާގެ ދަރިން

إجْمَالِي މާނަ

(١) ހަމަކަށަވަރުން ނައިސްނުދާނޭ عَذَابُ އެއްގެ ހައްޤުން އެދި ސުވާލުކުރާމީހަކު ސުވާލުކުރެއްވިއެވެ. ނުވަތަ އެދިގަތުމީހަކު
އެދިއްޖެއެވެ.

ދަންނައެވެ. އެމީހަކީ النَّضَرُ بْنُ الحَارِث ކަމުގައި ބުނެވެއެވެ. ނުވަތަ އެއީ أبُو جَهْل ކަމުގައިވެސް ބުނެވެއެވެ.
އެމީހަކު އެދުނީ مُحَمَّد صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّم ގެނެސްދެއްވި ދީނަކީ حَقُّ دِيْن އެއްކަމުގައިވާނަމަ އެމީހުންގެމައްޗަށް އުޑުން
ހިލަގަނޑުތައް ވެއްސެވުމަށެވެ. ނުވަތަ ވޭންދެނިވި عَذَابُ އެއް އައްމަވުމަށެވެ. (އެވާހަކައަށް އިޝާރާތްކުރައްވައި الأنْفَالُ ސޫރަތުގައި
ބާވައިލައްވާފައިވެއެވެ.

(٢) (އެމީހުން އެ އެދުނު عَذَابُ އައިސް) ކާފިރުންގެ މައްޗަށް ހަމަކަށަވަރުން އަންނާނޭ عَذَابُ އެކެވެ. އަދި عَذَابُ دِفَاع
ކުރުވާނޭ އެއްކަކުވެސް ނުވެއެވެ.

(٣) އެ عَذَابُ އަންނާނީ ހުރިހާ މަތިވެރިކަމެއްގެ ވެރި ނުވަތަ ދަރަޖަތަކުގެ ވެރި ގެ اللهގެ حَضْرَةُ ން ނެވެ.

(٤) މަލާއިކަތުންނާއި ފަރިސްތުން އަދި جِبْرِيْل عَلَيْهِ السلاَم އެކަލާނގެ حَضْرَةُ އަށް އަރައިގަތުމަށް ނުވަތަ އެރުއްވުމަށް
ހޭދަވާ ވަގުތަކީ ދުނިޔޭގެ އަހަރުން ފަންސާސްހާސް އަހަރުގެ މުއްދަތުގައިވާ ކަޑައްތުގެ
ދުވަހަކެވެ. އެއީ ޤިޔާމަތް ދުވަހެވެ.

(٥) ފަހެ (އޭ رَسُولُ الله އެވެ!.) ކާފިރުންގެ ދެއްކާ ކަންތައްތަކަށް ރީތި ގޮތުގައި ކެތްތެރިވެ ވަޑައިގަންނަވާށެވެ.

(٦) ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން އެބަލަނީ އެކާފިރުން އެދުވަސް ނުވަތަ އެ عَذَابُ ދުރުކަމެއް ގޮތުގައި އެއްކޮށް ކަމުގައެވެ.

(٧) ނަމަވެސް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދެކެވޭ ގާތްކަމެއް ގޮތުގައި އެއީ ގާތްކަމެއް ކަމުގައެވެ.

(٨) އެދުވަހަކީ ފިނިފެނުގެ مَعْدَنُ ތަކެއް ފަދައިން ނުވަތަ ތެލެއް ގޮތަށް ފަދައިން އުޑު ވެގެން ދާނޭ ދުވަހެވެ.

(٩) އަދި ފަރުބަދަތައް ކުލަޖެހިފައިވާ ކަފަ ފަދައިން ނުވަތަ ކުލަދެވިފައިވާ ކަފަ ފަދައިން ވެގެންދާނޭ ދުވަހެވެ.

(١٠) އަދި އެދުވަހުން (ބިރުވެރިކަން ބޮޑުވުމުގެ ސަބަބުން) ކިއްބައި ގާތްތިމާގެ ކައިވެރިޔަކު ނުވަތަ ރަޙްމަތްތެރިޔަކު ރަހުމަތްތެރިޔަކާ
ސުވާލުކޮށް ނުކުރާނެއެވެ. ޙާލުވެސް އަހައި ބަލާކަށް ނުކުރާނެއެވެ.

(١١) مَحْشَرُ މައިދާނުގައި ކާފިރުންގެ މީހުންގެ އަދި އެކުއްޔެގެ ގާތްތިމާގެ މީހުން ދައްކާނެއެވެ. ރައްޓެހި
ރަހުމަތްތެރިން ދައްކާނެއެވެ. ނަމަވެސް އެކަކު އަނެކަކު އަހައިގެން ނުވާނެއެވެ1 ކާފިރުންގެ މީހުންގެ ތެރިން
فِدْيَة އެއްގޮތުގައި ދިނުމަށްވެސް އެމީހުންނަށް ސަލާމަތްވުމަށް ތިމާގެ ދަރިންވެސް ދޭން އެދިގަންނާނެއެވެ.

وَصَٰحِبَتِهِۦ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾ وَفَصِيلَتِهِ ٱلَّتِى تُـْٔوِيهِ ﴿١٣﴾ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ ﴿١٤﴾ كَلَّآ ۖ إِنَّهَا لَظَىٰ ﴿١٥﴾ نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ ﴿١٦﴾
تَدْعُوا۟ مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٧﴾ وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰٓ ﴿١٨﴾ ۞ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ خُلِقَ هَلُوعًا ﴿١٩﴾ إِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢٠﴾ وَإِذَا مَسَّهُ ٱلْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾
إِلَّا ٱلْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾ ٱلَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَآئِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَٱلَّذِينَ فِىٓ أَمْوَٰلِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ لِّلسَّآئِلِ وَٱلْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾

ތަރުޖަމާ

وَصَٰحِبَتِهِۦ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾ = އަދި އެމީހާގެ އަންހެނުންނާއި އޭނާގެ أَخُ ވެސް وَفَصِيلَتِهِ = އަދި އޭގެ ގާތްތިމާގެމީހުންނާއި ٱلَّتِى
تُـْٔوِيهِ ﴿١٣﴾ = އެމީހުން އޭނާއަށް އެހީތެރިވެ ހިމާޔަތްދޭ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا = އަދި ބިމުގައިވާއެންމެހުންނާއި
ثُمَّ يُنجِيهِ ﴿١٤﴾ = ދެންއެ ފިދިޔާއިން އޭނާ މިންޖުކޮށްދެއްވުމަށް كَلَّآ = އެއްގޮތަކަށްވެސްއެހެން ނުވާނެއެވެ. ۖ إِنَّهَا لَظَىٰ
﴿١٥﴾ = ހަމަކަށަވަރުން އެއީ ހުޅުގަދަ ގޮވާ ނަރަކައެވެ. ނުވަތަ عَذَابُ ދިމިގެންވާ ނަރަކައެވެ. نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ ﴿١٦﴾ = އެއީ
ބޮލުގެ ހަންގަނޑު ވިލާކޮށްލާ ނަރަކައެވެ. ނުވަތަ ހަމައިމަސް ކަނޑުވިލާކޮށްލާ ނަރަކައެވެ. ނުވަތަ އަތްފައި ހަށިގަނޑުން ވަކިކޮށްލާ
ނަރަކައެވެ. تَدْعُوا۟ = އެނަރަކަ ގޮވާނެއެވެ. مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٧﴾ = ފުރަގަސްދީ އެބުރިގަތްމީހާކަށް وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰٓ
﴿١٨﴾ = މުދާ ޖަމާކޮށް ދެންނުހަރަދުކޮށްހުރި ۞ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ = ހަމަކަށަވަރުން އިންސާނާ خُلِقَ هَلُوعًا ﴿١٩﴾ = އޭނާ
ހެއްދެވިފައިވަނީ ކެތްމަދުކަމުގައި ބޮޑުކަމާއި ބަޚީލުކަން ހުރިގޮތަށެވެ. إِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ = އޭނާއަށް ނުބައެއްޖެހުމުން
جَزُوعًا ﴿٢٠﴾ = ކެތްމަދުކޮށް ކަންބޮޑުވާ ފަރާތަކަށް ވާނެއެވެ. وَإِذَا مَسَّهُ ٱلْخَيْرُ = އަދި އޭނާއަށް ހެޔޮކަމެއް ޖެހުމުން
مَنُوعًا ﴿٢١﴾ = މަނާކުރާ ބަޚީލަކަށް ވާނެއެވެ. إِلَّا ٱلْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾ = ނަމާދުކުރާ މީހުން މެނުވީއެވެ. ٱلَّذِينَ
هُمْ = ކަނޑައެޅިގެން އެމީހުން عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ = އެމީހުންގެ ނަމާދުގައި دَآئِمُونَ ﴿٢٣﴾ = ދެމިހުރެއެވެ. ނަމާދުގައި
ވަޤުތުން ވަގުތަށް އަދާކުރައްވައެވެ. وَٱلَّذِينَ = އަދި އެމީހުން فِىٓ أَمْوَٰلِهِمْ = އެމީހުންގެ މުދަލުގައި حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ =
ކަނޑައެޅި ބައިވެރިކަމެއް حَقٌّ އެއް (ޒަކާތުގައި ދޭކަށްވާ ބައެވެ.) لِّلسَّآئِلِ وَٱلْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾ = ސުވާލުކުރާ މީހުންނާއި
مَحْرُوْم ވެގެންވާ މީހުންނަށެވެ. (ބަލިފައިކަމުން ސުވާލު ނުކުރާ ސަބަބުން ދަތިވެފައި مَحْرُوْم ވެގެންވާ މީހުންނެވެ.)

إجْمَالِي މާނަ

(١٢) އަނބިމީހާއި އަދި ތިމާގެ أَخُ އާއި (މިއުނދުނިޔޭގެނުވެސް ތިމާ ނަރަކައިން ސަލާމަތްވުމަށްޓަކައެވެ.)

(١٣) އަދި އުމުރުގެ ޤަރާބަތުން ތިމާއަށް އެންމެ ކައިރިވެރިކަމާ ހިމާޔަތްކަން ދިން ގޮތްތިމާގެ މީހުންނާއި

(١٤) އަދި ބިންމަތީވާހާ ބަޔަކު ދީގެންނަމަވެސް އެދުވަހުގެ عَذَابُ ން ސަލާމަތްވުމަށް.

(١٥) ނަމަވެސް   އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެންނުވާނެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އެއީހުންނަނީ عَذَابُ ދެއްވުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ عَذَابُ ގެ ދުވަހެވެ (ހުޅުގަދަ އަރައަރާހުންނަ) ނަރަކައިގައެވެ

(١٦) އެތަނަކީ ބޯގެ ހަންގަނޑު ބޮލުން ދުރުގައިގެންވަކިކޮށްލާނޭތަނެކެވެ. އަދި ހަށިއާއި ސިކުނޑިން ވަކިކޮށްލާނޭތަނެކެވެ.

އަދި އެތޮފައި ފަދަ ގުނަވަންތައް ހަރުގައި ވަކިކޮށްލާނޭތަނެކެވެ. (އެއީ އެތާގެ ހޫނުގެ ގަދަކަމާއި عَذَابُ ގެ ގަދަކަމުންނެވެ.)

(١٧) އަދި حَقُّ އަށް ފުރަގަސްދީ ދިޔުން ފޫހިފައިބަދަލުކުރި މީހުންނަށް އެނަރަކަ ގޮވާނެއެވެ. އެމީހުން ނަރަކައަށް ޖަހާލުމަށް އެތަނަށް ގޮވާނެއެވެ.

(١٨) އަދި މުދާތަކެއް ޖަމާކޮށް ރައްކާކޮށް އޭގެ حَقُّ އަދާނުކޮށް ހިފެހެއްޓި މީހުންނަށް އެނަރަކަ ގޮވާނެއެވެ.

(١٩) ހަމަކަށަވަރުން އިންސާނާ ހެއްދެވީ ދަހިވެތި ފަރުވާކުޑަ ކަމާއެކު އަދި ކެތްމަދުކަމާއެކު ކަލާނގެ ހައްދަވާފައެވެ.

(٢٠) އަދި އޭނާއަށް ފަޤީރުކަމާއި ފަރުވާކުޑަ ބަލިދުވަސް ފަދަ ދެރަކަމެއް ދިމާވެއްޖެއްޔާ ކެތްމަދުކޮށް ބޯހާސްވެރިވެއެވެ.

(٢١) އަދި އޭނާއަށް މުއްސަނދިކަމާއި ދުނިޔަވީ ހެޔޮކަމެއް ދިމާވެއްޖެއްޔާ އެއްކޮށް ބަހައްޓައި ހިފެހެއްޓުމުގައި ބޮޑު ބަހިލު ކަމުގައި ވެއެވެ.

(٢٢) ނަމާދުކުރާމީހުން ފިޔަވައެވެ. އެބައި ހިތްވަރުގައި ވިސްނުމެއް ނުހިމެނެ ސަލާމަތް ވެގެންވާނީ ނަމާދުކުރާމީހުންނެވެ.

(٢٣) އަދި އެމީހުންނަކީ އެމީހުންގެ ނަމާދުތަކުގައި ދާއިމީވެތިބޭ މީހުންނެވެ. އެބައި ނަމާދުތައް ވަގުތުން އެންމެ ރަނގަޅަށް ދާއިމީވެތިބޭ މީހުންނެވެ.

(٢٤)،(٢٥)   އަދި އެމީހުންނަކީ އެމީހުންގެ މުދަލުގައި ސާއިލުންނަށް ޙައްޤު ކަނޑައެޅިފައިވާ މީހުންނެވެ. އަދި ސުވާލުކުރާ މީހުންނަށް އާއި مَحْرُوْم ވެގެންވާ މިސްކީނުންނަށް ދެއްވާ ޙައްޤު އޮތްކަން إعْتِرَاف ވާމީހުންނެވެ. އަދި އެގަޑީގައި އެމީހުން އޭގެ ޙައްޤު ދޭމީހުންނެވެ.

وَٱلَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ (٢٦) وَٱلَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ (٢٧) إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ (٢٨) وَٱلَّذِينَ هُمْ
لِفُرُوجِهِمْ حَـٰفِظُونَ (٢٩) إِلَّا عَلَىٰٓ أَزْوَٰجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَـٰنُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ (٣٠) فَمَنِ ٱبْتَغَىٰ وَرَآءَ ذَٰلِكَ فَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ
ٱلْعَادُونَ (٣١) وَٱلَّذِينَ هُمْ لِأَمَـٰنَـٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَٰعُونَ (٣٢) وَٱلَّذِينَ هُم بِشَهَـٰدَٰتِهِمْ قَآئِمُونَ (٣٣) وَٱلَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ
(٣٤) أُوْلَـٰٓئِكَ فِى جَنَّـٰتٍ مُّكْرَمُونَ (٣٥)

ތަރުޖަމާ

وَٱلَّذِينَ يُصَدِّقُونَ = އަދި އެއީ ތެދުކުރާމީހުންނެވެ. بِيَوْمِ ٱلدِّينِ (٢٦) = ޤިޔާމަތްދުވަސް وَٱلَّذِينَ هُم = އަދި
ހަމައެމީހުން އެއީ مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم = އެމީހުންގެ رَبُّ ގެ عَذَاب އަށް مُّشْفِقُونَ (٢٧) = ބިރުން ޚޯފުވެރިވެގެންވާ
މީހުންނެވެ. إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ = ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން ހެއްދެވިރަސްކަލާނގެ رَبُّ ގެ عَذَاب غَيْرُ مَأْمُونٍ (٢٨) =
އަމާންވެގެން ނުވެއެވެ. وَٱلَّذِينَ هُمْ = އަދި ހަމައެމީހުން އެއީ لِفُرُوجِهِمْ = އެމީހުންގެ ފަރުޖުތަކުން ރައްކާތެރިވާ حَـٰفِظُونَ
(٢٩) = ރައްކާތެރިވާމީހުންނެވެ. إِلَّا عَلَىٰٓ أَزْوَٰجِهِمْ = އެމީހުންގެ އަނބިންނަށްމެނުވީ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَـٰنُهُمْ =
ނުވަތަ އެމީހުންގެ ކަނާއަތްތައް މިލްކުކޮށްލައިވާމީހުންނަށް ގެންދެވޭ އެބަހީ އެމީހުންގެ އަޅު އަންހެނުންނަށް ނުވަތަ މެނުވީ فَإِنَّهُمْ
غَيْرُ مَلُومِينَ (٣٠) = ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުންނީ މަލާމާތްކުރެވިގެންވާ ބައެއްނޫނެވެ. فَمَنِ ٱبْتَغَىٰ = ފަހެ
އެދިގެންފިމީ وَرَآءَ ذَٰلِكَ = އޭގެ ފަހަތުން (އެބަހީ އަނބިންނާއި އަޅުއަންހެނުންގެ ހިމެނެން) فَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْعَادُونَ
(٣١) = ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުންނަކީ ހައްދުފަހަނައަޅައިގެންވާމީހުންނެވެ. وَٱلَّذِينَ هُمْ = އަދި އެމީހުންނައި لِأَمَـٰنَـٰتِهِمْ
وَعَهْدِهِمْ = އެމީހުންގެ އަމާނާތްތަކާއި އަދި އެމީހުންގެ عَهْد ތަކަށް رَٰعُونَ (٣٢) = ފުރިހަމައަށް
ރައްކާތެރިވާމީހުންނެވެ. وَٱلَّذِينَ هُم = އަދި ހަމައެމީހުން އެއީ بِشَهَـٰدَٰتِهِمْ قَآئِمُونَ (٣٣) = އެމީހުންގެ ޝަހާދަތުގައި
އަމާނާތްތެރިކަމާއި قَآئِم ވެހުރޭމީހުންނެވެ. وَٱلَّذِينَ هُمْ = އަދިއެމީހުން އެއީ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ = އެމީހުންގެ
ނަމާދުތައް ގަޑީގައި ކުރުން يُحَافِظُونَ (٣٤) = ރައްކާތެރިވާމީހުންނެވެ. أُوْلَـٰٓئِكَ = އެމީހުން ތިބޭނެއެވެ. فِى جَنَّـٰتٍ
مُّكْرَمُونَ (٣٥) = އެމީހުންނަށް ޝަރަފުވެރިކޮށްދެވިގެން ސުވަރުގޭގެ ތަކުގައެވެ.

إجْمَالِي މާނަ

(٢٦) އަދިއެމީހުންނަކީ قِيَامَة ދުވަސް އަންނާނެކަމާއިމެދު އެއްވެސް ޝައްކެއްނުކޮށް ތެދުކުރާމީހުންނެވެ.

(٢٧) އަދިއެމީހުންނަކީ އެމީހުން ހައްދަވާ ބޮޑުކަލާނގެ رَبُّ ގެ عذابُ އަށް ބިރުން ބިރުވެރިވާމީހުންނެވެ.

(٢٨) ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން ހައްދަވާ ބޮޑުކަލާނގެ رَبُّ ގެ عذابُ އަކީ އަމާންވެވޭން ނުވާ عذابُ އެކެވެ. ހަމަކަށަވަރުންވެސް ބިރުވެތިވުން حَقُّ عَذَابُ އެކެވެ.

(٢٩) އަދި އެމީހުންނަކީ އެމީހުންގެ ފަރުޖުތަކަށް ރައްކާތެރިވާމީހުންނެވެ.

(٣٠) އެމީހުންގެ އަނބިންނަށް ނުވަތަ އެމީހުންގެ އަތުގައިހުރި އަޅުންނަށް މެނުވީ ހަމަނުކުރާމީހުންނެވެ. އެފަދަމީހުންނީ މަލާމާތް ލިބޭނެމީހުންނެއް ނޫނެވެ.

(٣١) ފަހެ އެއަށްވުރެން އިތުރަށް އެދިގެންފިމީހުންނީ ހައްދުފަހަނައަޅައިގެންފިމީހުންނެވެ. އެބަހީ މިމާމެންގެ އަނބިންނާއި މިމާމެންގެ އަތުގައިހުރި އަޅުއަންހެނުން ފިޔަވައި މިމާމެންގެ ފަރުޖުސަރަހައްދު ހަމަކޮށް އެމީހުންގެ ބޭނުން އަދާކުރާ ގޮތަކަށްނަމަ އެދިގެންފިމީހުންނީ ހަމަކަށަވަރުން ހައްދުފަހަނައަޅައިގެންފިމީހުންނެވެ. ސިފަކުރެވުނު ނަފްސު ގެންދިޔަބައެކެވެ.

(٣٢) އަދިއެމީހުންނީ އެމީހުންނާއި ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ އަމާނާތްތަކާއި އެމީހުން ކޮށްފައިވާ وَعْدُ ތަކާއި عَهْدُ ތަކަށްވެސް ރައްކާތެރިވާމީހުންނެވެ.

(٣٣) އަދި އެމީހުންނަކީ އެމީހުން އަދާކުރަންޖެހިފައިވާ ހެކިބަސްތައް އަދާކުރުމުގައި قَائِم ވެތިބޭމީހުންނެވެ.

(٣٤) އަދިއެމީހުންނަކީ އެމީހުންގެ ނަމާދުތަކަށް ރައްކާތެރިވާމީހުންނެވެ. (އެބަހީ وُضُوء ފުރިހަމަކޮށް ރުކުނުތަކާއި شَرْطُ ތަކާއި ސުންނަތްތަކާއި އަދި ޚުޝޫޢުތަކާއި އެކު ވަގުތުން ވަގުތަށް ނަމާދު އަދާކުރުމުން ގެންގުޅޭމީހުންނެވެ.)

(٣٥) އިސްވެދިޔަ ސިފަތަކުގެ އަހުލުވެރިންނީ އިކުރާމްކުރެވިގެން ވާނީ މާތްވެގެންވާ ސުވަރުގެތަކުގައެވެ.

فَمَالِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ٣٦ عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ عِزِينَ ٣٧ أَيَطْمَعُ كُلُّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ
٣٨ كَلَّآ ۖ إِنَّا خَلَقْنَٰهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ ٣٩ فَلَآ أُقْسِمُ بِرَبِّ ٱلْمَشَٰرِقِ وَٱلْمَغَٰرِبِ إِنَّا لَقَٰدِرُونَ ٤٠ عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَمَا
نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ٤١ فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا۟ وَيَلْعَبُوا۟ حَتَّىٰ يُلَٰقُوا۟ يَوْمَهُمُ ٱلَّذِى يُوعَدُونَ ٤٢ يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ
إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ ٤٣ خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يُوعَدُونَ ٤٤

ލުޣަތު

فَمَالِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ = ކާފިރުވީ މީހުންނަށް ވީ ކިހިނެއްތޯ؟ (ކޮން މަޤްޞަދެއް ހުރީތޯ؟.) قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ
٣٦ = ކަލޭގެފާނުގެ ދިމާލަށް އަވަސްވެ ގެންދަނި عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ = ކަނާތް ފަރާތުންނާއި ވާތް ފަރާތުން
عِزِينَ ٣٧ = ބައި ބައިން ޖަމާ ޖަމާއަށް أَيَطْمَعُ = ދަހިވެތި ވަނީހެއްތޯ. كُلُّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ = އެއިން ކޮންމެ
މީހަކުވެސް أَن يُدْخَلَ = ވަންނަން جَنَّةَ نَعِيمٍ ٣٨ ނިޢުމަތްތެރިވި ސުވަރުގެއަށް كَلَّآ = އެއްގޮތަކަށްވެސް
އެނޫން ނުވާނެއެވެ. إِنَّا خَلَقْنَٰهُم = ހަމަކަށަވަރުން ތިމަން ރަސްކަލާނގެ އެމީހުން ހެއްދެވީ مِّمَّا يَعْلَمُونَ ٣٩
އެމީހުން ދަންނަ އެއްޗަކުން (އެއީ ވަސްނަބައި މަނި ތިކެއްޔަކުންނެވެ.) فَلَآ أُقْسِمُ = ފަހެ ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ހުވައި
ކުރައްވަމެވެ. بِرَبِّ ٱلْمَشَٰرِقِ = މަޝްރިޤުތަކުގެ ވެރި رب ކަލާނގެއަށް وَٱلْمَغَٰرِبِ = އަދި مَغْرِبُ ތަކުގެ إِنَّا
لَقَٰدِرُونَ ٤٠ ހަމަކަށަވަރުން ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ކުޅަދުންވަންތަވެ ވޮޑިގެންވެއެވެ. عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ
=ބަދަލުކުރެއްވުމަށް خَيْرًا مِّنْهُمْ = އެމީހުންނަށްވުރެ ހެޔޮބަޔަކު وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ٤١ = އަދި އެކަމަށް
ނުކުޅެދިވޭގޮތަކަށް ކަމުދާކަށެއް ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ނުވަމެވެ. فَذَرْهُمْ = ފަހެ އެމީހުން ދޫކޮށްލައްވާށެވެ. يَخُوضُوا۟
وَيَلْعَبُوا۟= އެމީހުން بَاطِلُ ގެތެރެއަށް ވަދެ ކުޅެކުޅެ ދާށިއްޔާ ހަމައަށް حَتَّىٰ يُلَٰقُوا۟ = އެމީހުން
ބައްދަލުކުރާނެ ދުވަހާ ހަމައަށް يَوْمَهُمُ ٱلَّذِى يُوعَدُونَ ٤٢ = އެމީހުންނަށް وَعْدُ ވެވިފައިވާ އެދުވަސް يَوْمَ يَخْرُجُونَ =
އެއީ އެމީހުން ނުކުންނާނެ ދުވަހެވެ. مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ = ކަށްވަޅުތަކުން سِرَاعًا = އަވަސްއަވަހަށް كَأَنَّهُمْ = އެމީހުން
ކޮންތަނަކަށް ދުވަނީތޯ؟. إِلَىٰ نُصُبٍ = ބުދަކާދިމާލަށް ނުވަތަ ބައްޓަމަކާދިމާލަށް ފުރަގަސްނުދީ ދިމާއަށް يُوفِضُونَ ٤٣ =
އަވަސްއަވަހަށް ދުވެގަންނަނިވިއެވެ. خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ = އެމީހުންގެ ލޮލުގައި ނިކަމެތިވެގެންވާ ހާލުގައި تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ =
އެމީހުންނަށް ނިކަމެތިކަން ނިވާވެލާނެއެވެ. ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلَّذِى = އެދުވަސް كَانُوا۟ يُوعَدُونَ ٤٤
= އެމީހުންނަށް وَعْدُ ވެވިފައިވާ ދުވަހެވެ.

إِجْمَالِي މާނަ

(٣٦)،(٣٧) (އޭ ރަސޫލުއް ﷲ އެވެ.) ކާފިރުންގެ މީހުންގަނޑު ކަލޭގެފާނާއި ދިމާލަށް ކަލޭގެފާނުންގެ ކަނާތްފަރާތުންނާއި ވާތްފަރާތުން (އެކި ދިމަދިމާއިން) ޖަމާޢަތް ޖަމާޢަތަށް ގުޅި ގުޅި އަރާ އަވަސް އަވަހަށް އެދުރިން އެމީހުންގެ ކޮން މަޤްސަދެއްގައިބާވައެވެ. ކޮންކަމަކާ ހެދިބާވައެވެ.

(٣٨) ހަގެފަހެ އެމީހުން ކޮންމެ މީހަކުވެސް ނިޢުމަތްތަކުގެ ފުރި ސުވަރުގެއަށް ވަންނާ އެދުނު ހެއްޔެވެ؟. (އެއީ އެހެން އެދުނީމާ ވަން ކަމެއްބާވައެވެ؟)

(٣٩) އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެން ނުވާނެއެވެ. (ބޮޑުނާ މީހަކަށް ބޮޑުނާ ގޮތަކަށް ސުވަރުގެއަކަށް ނުވަދެވޭނެއެވެ.) ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެމީހުން ހެއްދެވީ އެމީހުން ދަންނަ އެއްޗަކުންނެވެ. (އެއީ ކުނިވަސް ނުވަތަ ނުބައިވަސްދުވާ މަނި ތިކިއަކުންނެވެ. އެވަރު އެއްޗަކުން ހެއްދެވިއިރު ބޮޑާވެ ... ހިއްވާނެބާވައެވެ؟؟؟)

(٤٠) ފަހެ، ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަސަމްކުރައްވަމެވެ ހުރިހާ މަޝްރިޤުތަކާއި مَغْرِبُ ތަކުގެ ވެރި رب ގަންދެއްވައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހުވައި ކުރައްވަމެވެ.

(٤١) އެއީ އެމީހުންނަށްވުރެ ހެޔޮބަދަލު އެމީހުންގެބަދަލުގައި ގެންނެވުމުގެ މައްޗަށެވެ. އަދި އެކަމަށް ނުކުޅެދިވަޑައިގަންނަވާ ކަލާނގެއަކީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ނޫނެވެ. (އެބަހީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެކަމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާނަމަ އެކަން އެގޮތަށް ކުރެއްވުމަކަށް ހުރަހެއްނެތެވެ. އެކަމަކަށް ކުޅަދުނުވަންތަ ނުވެވަޑައިނުގަންނަވާނެއެވެ.)

(٤٢) (އޭ رَسُولُ ﷲ އެވެ.!) އެކާފިރުންގެމީހުންގެމީހުން އެމީހުންގެ އެ بَاطِلُ ވާހަކަތަކުގެތެރެއަށް ވަދެ ކުޅެނިކުމެ މަޖާކުރުމުގައި ކުޅެން ދޫކޮށްލައްވާށެވެ.! އެއީ އެމީހުންނަށް ހައްޤު ޖަޒާ ދެއްވުމަށް وَعْدُ ވެވިފައިވާ ދުވަސް އަތުވެއްޖައުމަށް ދާންދެނެވެ.

(٤٣) އެދުވަހަކީ ކަށްވަޅުތަކުން އަވަސްއަވަހަށް އެމީހުންނުކުމެގެން ދާނޭ ދުވަހެވެ. އެދުވަހުން އެމީހުން ހިނގާނީ އެތަނަކަށް ދިއުމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ބަހައްޓާފައިވާ ބުދަކާއި ދިދައެއް ނުވަތަ ނިޝާނެއް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ތަނަކަށް އަވަސްއަވަހަށް ދުވެފައިދާހެންނެވެ. އެމީހުން މިސާލެއްބަޔަކަށް ފަރާތް އެދިމާއަށެވެ.

(٤٤) އެމީހުންގެ ލޮލުކަޅިތަކުން ބިރުވެރިކަމާއި ހިތާމައިން ދަށްވެފައިވާނެއެވެ. އަދި އެމީހުންނަށް ވެރިވެފައިވާނީ ދަށްކަމާއި ނިކަމެތިކަމެވެ. އެދުވަހަކީ އެމީހުންނަށް وَعْدُ ވެވިފައިވާ ދުވަހެވެ.